

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเบื้องต้นเพื่อมองหาข้อเท็จจริงหรือความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา เพื่อนำผลไปทดสอบหรือสร้างทฤษฎีอธิบายปรากฏการณ์นั้น และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและการวิจัยในขั้นต่อ ๆ ไป ส่วนข้อมูลจะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ที่เป็นตัวเลขวิเคราะห์ทางสถิติ และมีระดับการวัดตัวแปร ประกอบกับผู้วิจัยได้ผสมผสานข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ให้ข้อมูลที่มีความละเอียดถี่ถ้วน สามารถนำมาอธิบายความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดไว้ ดังนี้ คือ

3.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ตำแหน่ง วิธีการเข้าสู่ตำแหน่ง และระยะเวลาของการดำรงตำแหน่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทมวดความรู้ และความเข้าใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ที่มาจากการแต่งตั้ง และต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งทมวดความคิดเห็นต่อการเปรียบเทียบผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ที่มาจากการแต่งตั้ง และเลือกตั้ง ซึ่งผู้วิจัยต้องการพิสูจน์และทดสอบหาความสัมพันธ์ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ชัดเจน ในสมมติฐานการวิจัยข้างต้น

3.2 ประชากรตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม

ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอตอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับการเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ จำนวน 14 ตำบล รวมทั้งสิ้น 74 คน จากจำนวนทั้งหมด 105 คน¹ แยกออกเป็นกำนันซึ่งทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านด้วย 10 คน (10 ตำบล) และผู้ใหญ่บ้านอีก 64 คน (14 ตำบล)

3.3 ขนาดตัวอย่าง

ผู้วิจัย ได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด ของอำเภอตอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่แล้ว พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันมากนักในด้านภูมิหลังทางประชากร ดังนั้น ผู้วิจัย จึงเลือกกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับระยะเวลา และใกล้เคียงกับสัดส่วนของขนาดประชากรทั้งหมด โดยคัดเลือกเป็นสัดส่วนร้อยละ 70 ของประชากรทั้งหมด จะได้จำนวนรวมทั้งสิ้น 74 คน แยกเป็นกำนัน 10 คน และผู้ใหญ่บ้าน 64 คน ดังมีสัดส่วนการคำนวณหาขนาดตัวอย่าง ดังนี้

ขนาดของประชากร (กำนัน) จำนวน 14 คน

$$\text{ดังนั้น } n = \frac{70 \times 14}{100} = 10 \text{ คน} \quad \text{ขนาดตัวอย่าง คือ 10 คน}$$

และขนาดของประชากร (ผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 91 คน

$$\text{ดังนั้น } n = \frac{70 \times 91}{100} = 64 \text{ คน} \quad \text{ขนาดตัวอย่าง คือ 64 คน}$$

¹ ที่ทำการปกครองอำเภอ, บรรยายสรุป ปี 2536 อำเภอตอยสะเกิด

3.4 การสุ่มตัวอย่าง

เมื่อผู้วิจัยได้จำนวนของขนาดตัวอย่างทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านแล้วได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในเชิงเป็นไปได้อัตโนมัติหรือการสุ่มตัวอย่างตามโอกาสทางสถิติ กล่าวคือ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวนทั้งหมด 105 คนของอำเภอต๋อยสะเกิด มีโอกาสเท่าเทียมกันในการถูกเลือกให้เป็นประชากรตัวอย่าง หลังจากนั้นผู้วิจัยจะอาศัยการสุ่มตัวอย่างกระจายแบบง่ายหรือสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีวิจัยฉลาก ทั้งนี้เนื่องจากมีจำนวนประชากรตัวอย่างรวมไม่มาก วิธีการจะเขียนหมายเลขตามจำนวนทั้งหมดของกำนันและผู้ใหญ่บ้านลงในแผ่นกระดาษ แล้วคลุกเคล้าปะปนกันในกล่องกระดาษที่เตรียมไว้ จากนั้นก็ทำการหยิบหมายเลขเหล่านั้นให้ครบตามจำนวนของประชากรตัวอย่างที่ต้องการ คือ กำนัน จำนวน 10 คนและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 64 คน เมื่อผ่านขั้นตอนนี้แล้วก็จะได้จำนวนประชากรตัวอย่างที่ต้องการศึกษาในครั้งนี้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 74 คน ดังนี้

1. ตำบลเชิงตอย	จำนวน 7	หมู่บ้าน
2. ตำบลสันปูเลย	จำนวน 10	หมู่บ้าน
3. ตำบลลวงเหนือ	จำนวน 9	หมู่บ้าน
4. ตำบลป่าป้อง	จำนวน 6	หมู่บ้าน
5. ตำบลสง่าบ้าน	จำนวน 4	หมู่บ้าน
6. ตำบลป่าลาน	จำนวน 5	หมู่บ้าน
7. ตำบลตลาดขวัญ	จำนวน 4	หมู่บ้าน
8. ตำบลลำราญราษฎร์	จำนวน 7	หมู่บ้าน
9. ตำบลนมคือ	จำนวน 4	หมู่บ้าน
10. ตำบลตลาดใหญ่	จำนวน 2	หมู่บ้าน
11. ตำบลแม่ฮ้อยเงิน	จำนวน 6	หมู่บ้าน
12. ตำบลแม่โป่ง	จำนวน 5	หมู่บ้าน
13. ตำบลป่าเมียง	จำนวน 3	หมู่บ้าน
14. ตำบลเทพเสด็จ	จำนวน 2	หมู่บ้าน
รวม	จำนวนทั้งสิ้น 14 ตำบล	จำนวน 74 หมู่บ้าน

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลสนาม

ผู้วิจัยได้อาศัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ 2 วิธี คือ

3.5.1 การใช้แบบสอบถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถตอบได้อย่างมีอิสระเสรี ไม่มีการกำหนดคำตอบไว้ให้เลือก ขณะเดียวกันก็มีแบบคำถามปลายปิดเพื่อเตรียมคำตอบไว้ล่วงหน้า ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นวิธีการที่อำนวยความสะดวกด้วย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2538 รวม 2 เดือน สำหรับแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 5 หมวด ตามรายละเอียดดังนี้

หมวดที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปทางประชากร

หมวดที่ 2 สอบถามความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ที่มาจากการแต่งตั้ง

หมวดที่ 3 สอบถามความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นที่มีต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

หมวดที่ 4 สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อวัดทัศนคติแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นความเห็น โดยคำถามจะเป็นแบบประโยคบอกเล่าและปฏิเสธ สำหรับความหมายแต่ละระดับ แยกดังนี้

เห็นด้วย หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น

ไม่แน่ใจ หมายถึง ท่านยังตัดสินใจไม่ได้เด็ดขาดว่าเห็นด้วยหรือไม่

เห็นด้วยกับข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น

ไม่เห็นความเห็น หมายถึง ท่านไม่เห็นความเห็นกับข้อความนั้น

ส่วนการให้ระดับคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังนี้

ประโยชน์บอกเล่า

เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่มีความเห็น	1	คะแนน

ประโยชน์เสีย

เห็นด้วย	1	คะแนน
ไม่แน่ใจ	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	3	คะแนน
ไม่มีความเห็น	4	คะแนน

หมวดที่ 5 สอบถามผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ที่มาจากการแต่งตั้ง

และเลือกตั้ง โดยให้เปรียบเทียบว่ารูปแบบใดดีกว่ากัน แบ่งคำตอบออกเป็น 3 คำตอบ คือ

- 1) ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่แต่งตั้งดีกว่า
- 2) ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่เลือกตั้งดีกว่า
- 3) และไม่มีความแตกต่าง

3.5.2 ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured

Interview) ที่กำหนดหรือเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าอย่างเรียบร้อย และสัมภาษณ์แบบเน้นที่จุดใดจุดหนึ่งเฉพาะ (Focused Interview) เป็นรายบุคคล (Focus Individual Discussion) อีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เกิดความกระจ่างในบางเรื่องบางจุดที่ต้องการเพิ่มเติมและสนใจเป็นพิเศษ เพื่อเสริมความเข้าใจและช่วยการตีความผลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยอาศัยความคุ้นเคยเป็นการส่วนตัว และค้นหาผู้ที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรอย่างอย่างแท้จริง หรือสามารถชี้ประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนเพื่อจะได้อธิบายข้อเท็จจริง ลึกซึ้ง ไม่ลำเอียง ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรตัวอย่างให้เหมาะสมด้วยการสุ่มตัวอย่าง ในเชิงเป็นไปไม่ได้ หรือไม่ เป็นไปตาม โอกาสทางสถิติ ด้วยวิธีแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย กำนัน 2 คน และผู้ใหญ่บ้าน 3 คน สำหรับประเด็นของแบบสัมภาษณ์นั้นจะเป็นภาพรวมที่ครอบคลุมถึงเรื่อง ความคิดเห็นอย่างไรต่อกระแสการเรียกร้อง การคัดค้าน ผลดี ผลเสีย ของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ในทศวรรษหน้าควรจะมีบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้าง เป็นต้น

3.6 การทดสอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จ ได้นำไปทดสอบเพื่อหาข้อบกพร่องอีกครั้งหนึ่งว่าจะสามารถนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ และสามารถวัดหรือทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เมื่อพบข้อบกพร่องแล้วจะหาทางแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ และให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ เชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบจากกำนัน และผู้ใหญ่บ้านของพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

3.7 ขอบเขตและขั้นตอนการศึกษา

จะศึกษาถึงพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นทางการเมืองของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น โดยใช้โครงสร้างการบริหารงาน และการดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงมหาดไทยมาเป็นตัวชี้วัด และหากกระทรวงมหาดไทย ออกพระราชบัญญัติให้ทุกจังหวัดสามารถเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรงจากประชาชนได้ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่แล้ว กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภออดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จะมีพื้นฐานทางความคิดเห็น ความรู้ และความเข้าใจอย่างไร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ผู้วิจัยได้เน้นรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลจะกระทำดังนี้

3.7.1 การใช้ข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการเมือง การปกครองส่วนภูมิภาคและลักษณะการปกครองของไทย การบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัด การปกครองเมืองเชียงใหม่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และการณรงค์เลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ หนังสือ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร นิตยสาร จุลสาร บทความ หนังสือพิมพ์ ตลอดจนเอกสารทางวิชาการของหน่วยงานราชการและเอกชน เป็นต้น

3.7.2 การใช้แบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์กำนันและผู้ใหญ่บ้านตามแบบสอบถามที่กำหนดไว้ ทั้ง 5 หมวด หลังจากนั้นผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและเน้นที่จุดใดจุดหนึ่งเฉพาะอีกครั้งหนึ่ง ตามประเด็นแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ โดยครั้งที่สองนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน ส่วนเครื่องมือช่วยในการทำวิจัยนั้น ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ สมุดบันทึกเพื่อใช้เป็นแนวทางในการถอดเทปให้ง่ายยิ่งขึ้น

3.8 การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูลที่รวบรวมจากสนามแล้ว จะจัดให้เป็นระบบ แบ่งแยกประเภทและแปลงให้เป็นรหัส เพื่อนำไปวิเคราะห์ในเชิงปริมาณต่อไป การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอค่าสถิติในรูปของตาราง แสดงอัตราส่วนร้อยละ และข้อมูลที่ได้รับออกมาเชิงพรรณนา โดยอาศัยความรู้ทางทฤษฎีและแนวความคิดของผู้วิจัยและอาศัยสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อจะได้รับข้อมูลอย่างกว้างขวาง มีความละเอียดและทั่วถึง ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้รับจะนำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS PC⁺ เพื่อหาอัตราส่วนร้อยละ การแจกแจงความถี่ และใช้วิธีการทดสอบไค - สแควร์ เพื่อยืนยันระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐาน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 ในกรณีที่ประชากรตัวอย่างไม่ตอบคำถามในข้อเลือกแต่ละข้อนั้น ผู้วิจัยจะไม่นำมาวิเคราะห์ผล ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำมาอธิบายความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ